

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VI. Cùm causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

tionem minus pretium constitui potest, præsertim si eodem, & non majore pretio facultas redimendi venditori concessa sit; partim verò, quia tamen omnis confidenciam minus justum pretium constitutum sit, non tamen destruitur natura emptionis, & venditionis, cum injusta quidem sit venditio, at tamen valide, atque agi possit ad supplementum pretij, quæ est *Abbas sententia hic n. 9. Covar. 3. resolutionum c. 8. n. 3. Navar. in manual. c. 17. n. 248. Molin. disp. 375. n. 7. & docui lib. 3. tra. 4. c. 16. n. 17.*

Veruntamen præter pretij modicitatem, & pactum redimendi in casu nostri *cap. alia* concurrebant, ex quibus simul junctis præsumptio vehemens, ac patens fiebat latentis fraudis, intentionis usurariæ, & simulatæ venditionis. Primò. Quia *Læsus* ille mallet pecuniam sibi mutuo dari, in emptionem autem non nisi adactus consensus, siquidem aliter pecuniam consequi non poterit. Secundò. Quia unà cum modico pretio concurrebat, quòd venditori libertas redimendi concessa non sit absolute, sed post septem exactos annos, ita videlicet, ut ex re sibi venditâ fructus & lucrum cum venditoris detrimento capere posset emptor, seu fenerator. Tertio. Quia libertas redimendi post exactum septennium restricta fuit ad duos annos. Quarto. Addi potest, credibile esse, *Marcum* illum alioquin suspectum fuisse de usuræ virio, sive usuras læpius antè exercere solitum esse, *juxta C. illo vos 4. de pignoriibus.*

Coroll. Si in contractu aliquo ex circumstantiæ, seu præsumptiones & conjecturæ, quæ in hoc *cap. enarrantur*, simul concurrant, judex in foro externo judicare debet usurarium, Nam hæc est præsumptio juris, & de jure, contra quam non admittitur probatio in contrarium; imò sufficere videtur, si hæc tria concurrant, compulsio quædam ad vendendum, pretium minus justum, & restrictio libertatis redimendi, ita, ut pecunias numerans receptâ re frugifera, aut quasi frugifera, certus sit de reportando lucro.

Sin autem hæc omnia, quæ hic enumerantur, simul non concurrant, sed aliqua eorum, aut alia circumstantiæ, & conjecturæ intentionis usurariæ, tunc judicis arbitrio committitur, ut æstimet, num præsumptio usuræ siturgens, seu patens; talis enim requiritur ad condemnandum aliquem de gravi crimine, quale est usura, prout *hic Abbas notat n. 7.* quòd usurarius palliatu convincitur per solas urgentes præsumptiones, at verò in conscientia foro standum est cujuscumque assertioni, cum quisque ipsemet nosse debeat, quam contrahendi intentionem habuerit.

CAPITULUM VI. Cum causa.

PARAPHRASIS.

Monachi S. Martini civibus Viteniensibus quædam casamenta vendiderunt; postea autè questi sunt coram Innoc. III. de quo etiam constabat Pontifici, monasterium ultra dimidium justij pretij deceptum fuisse; quam ob rem per sententiam decrevit, ut dicti cives, vel possessiones pretio recepto restituerent, vel supplerent id, quod constaret venditionis tempore de pretio justo defuisse.

SUMMARYUM.

Læsus venditor ultra dimidium justij pretij tempore contractus quomodo agere possit?

Notandum. Si venditor in venditione ultra dimidium justij pretij læsus sit, id est, nec dimidium quidem accepit ejus, quod justum est mercis pretium contractus tempore, tunc agere potest adversus emptorem, vel ut defectum suppleat, vel venditionem rescindi patiatur, *L. 2. Cod. de rescindenda venditione*, & explicavi latè *lib. 3. tra. 4. c. 17. n. 6.* Porro justitia valoris pretij æstimari debet secundum tempus contractus, sicuti dixi, id est, quanti res valuerit, cum contractus Emptionis, ac Venditionis celebratus fuit.

Kk ;

Objeci-

Obijicitur: si quispiam mercem suam pretio minore vendat animo donandi, venditio valet, nec rescindi potest *L. si quis donationis 34. juncta Gl. marginali ff. de contrahenda emptione*. Atqui venditor rem suam minoris justo, sine vi aut metu vendens, censeri debet defectum pretij donare, eò quòd quilibet mercis suæ pretium scire censeatur *L. quis quis 15. cod. de rescindenda venditione*. Responderur, si ex circumstantijs adjuvetur hæc præsumptio, quia v. g. emptor est consanguineus, erga quem venditor optimè affectus est, censeri posse donationem, & idèò actionem ex dicta *L. 2. negandam esse*; similiterque si beneficio hujus Legis speciatim, & particulariter aliquis renuntiãrit, præsertim accedente juramento, neque in contrarium sit præsumptio intervenientis doli ex parte emptoris, aut ignorantia ex parte venditoris, tunc censèbitur facta donatio, alioquin verò minimè, cum nemo sua facilè jactare censeatur, nisi sufficienter colligi possit donandi animus, & idèò hæc ipsa præsumptio, quòd contrahens, cum se venditum dixit, & aliud non expressit, animum donandi non habuerit, superat alteram præsumptionem, quòd quilibet mercis suæ pretium scire censeatur. Qua de re *Abb. hic n. 4. Covar. 2. resolutionum c. 4. Molin. disp. 349. Bartolus in L. ult. §. item quasitum. ff. de conditione indebiti*, ubi ajunt, generalem renunciacionem in hoc casu non sufficere, cum ea se non extendat ad incognita, & nemo censeatur renunciare juri, quod sibi competere ignorat.

CAPITVLVM VII.

Si venditori.

PARAPHRASIS.

Titius ædes suas vendidit Cajo. Postea Sempronius intentata actione reali vindicare vult ædes tanquam suas. In hoc casu, si emptor Cajus Titio venditori

post judicium contra se institutum non denuntiet, ut ædes venditas defendat, vel si Cajus tempore sententiaè contentius se à judicio absentãrit; vel si per judicis injuriam contra ipsum Cajus sententia lata fuerit, in his tribus casibus Cajus contra Titium secundum leges Cæsarces de evictione agere non potest.

SUMMARIUM.

1. *Que circa intellectum hujus Capituli ex jure civili observanda sint?*
2. *In contractibus bona fidei inprimis spectandam, de quo inter se contrahentes convenerint.*
3. *Valida est etiam rei aliene emptio bona fide facta.*
4. *In quibus casibus non obligetur venditor de evictione?*

PRO intellectu adverte ad ea, quæ elegantè scripsit *Vlp. in L. ex emptio si ff. de actionibus empti*: cum emptionis, & venditionis judicium sit bonæ fidei, nihil magis bonæ fidei congruit, quàm id præstari, quod inter contrahentes actum est; quòd si nihil convenit, tunc ea præstabitur, quæ naturaliter insunt (supple contractui huic) & inprimis ipsam rem præstare venditorem oportet, id est tradere; quæ res, si quidem dominus fuit venditor, facit & emptorem dominum; si non fuit, tantum evictionis nomine venditorem obligat, si modò pretium est numeratum, & eo nomine satisfactum, emptor autem numeros venditoris facere cogitur.

Ex his habes primò. In venditione, & alijs ejusmodi contractibus, qui bonæ fidei dici solent, inprimis spectandum est, de quo contrahentes inter se convenerint, seu quibus modis, ac conditionibus se mutuo obligare voluerint; itaque mens contrahentium ante omnia spectanda est, alioquin obligationes inter ipsos orientur secundum naturam, & conditionem cujusque contractus, quia quæ naturaliter insunt,